

Байрам

Улуу Хорламын 64-жыллыгын республикабызны битеу районларында бла шахарларында кенг халда белгилегенди. Культура юйледе бла школада уруну ветеранлары бла тубешуле бардыргандыла, ёлген аскерчилени эсертмелерине полле салынгандыла, концертле кёргозоткенди. Республиканы шахарларында бла эллеринде китап эм башха кёрмочле да ачылгандыла, торло-торло спорт эршиуле бардырылгандыла. Бюгон биз сизни бир жарык байрамга атаган кзуанчы ишлени бир къаууму бла шагъарей этебиз.

Ветеранла артистле бла бирге жырлагандыла

Улуу Ата журт урушда Хорламын 64-жыллыгын белгилеуге жоралганын ишле Нальчикке Емюрлюк отуу алында митингден болшангандыла. Аны КъМР-ни Парламентини депутатылары, Правительствоуну келечилери эм башха кыпшышандыла. Митингни ача, Нальчикни мэрини заместители Галина Портова Хорламын Кюню бир заманда да унутулмазлыгын, ол битеууну та-

бирге жаш адамла келгенлери да шагъатлык этеди. Ол урушда ёлген аскерчилени бир минут шумсуз туруу бла эсергирге чакырганды. Ветеранлары Къабарты-Малкъарны аскер комиссары Гаджибала Гаджибаев да алгъышлаганды. Ол Улуу Хорлам кюн битеу совет халкы бирги корюшенин чертгенди. «Адамла «Всё для фронта, всё для победы» деген чакырыуу бла шагъарыла. Хорлам аскерчилени жигитликтерине адамла кетгенлерине жарсыганды эм шахарны администрациясыны кулукчуларына ветеранлары ачтын болушунулары кюнчю ырызлыгын билдиргенди. Нальчикни урушуну бла уруну ветеранларыны шахар советини председатели Абдулпеланы Мустафа, хар заманда, жорек кётюрюк бла ачылганды. Андан сора ветеранлагъа мамыр жашаууну, эркинлигибизни къорулагъанлары кюнчю ысып сёлберин жаш тёлкюю

Байрам а андан ары бардырылганды. Ветеранлагъа, нальчикчилеге эм шахарны конакларына ол кюн улуу байрам программа кырамай, ветеранла байрамга кёллери кётюрюк кытышандыла. Ол кюн кзуанча Нальчикни башха жерлеринде да

Байрам а андан ары бардырылганды. Ветеранлагъа, нальчикчилеге эм шахарны конакларына ол кюн улуу байрам программа кырамай, ветеранла байрамга кёллери кётюрюк кытышандыла. Ол кюн кзуанча Нальчикни башха жерлеринде да

хазырланган эди. Ол Келишулюкню майданында «Лилу, весна Победы» концерт бла башланганды. Аны Къабарты-Малкъарны филармониясыны оркестри Дмитрий Шостаковични «Байрам увертюрасы» бла ачылды. Оркестр башха макзамла да сокъганды, РФ-ни сыйлы артисткасы Наталья Гастевага а ани биргеси «Расцветали яблони и груши» деген жыры айтады.

Тёппеланы Алим айткан «Офицеры» деген жырлауу, тёреде болуучуа, жыйылгана шумсуз туруп тынгылагандыла. Сахнада уруш юсюнден кёл белгилери жырлауу айтылгандыла, театр оюнула кёргозоткенди. Ветеранла артистле бла бирге жырлагандыла. «Асса» ансамбли келечилери бла а миллет тепсеуде да тепсегенди. Кысхасы, кюнню халында болгандыла. «Восток» кинотеатры алында майданга жыйылгана лагъа урушуну бла урунуу ветеранларыны хоруну жырлауу жырларын саугъалагандыла. Андан сора концертле 400-жыллыкъ эм Къырал концерт залыны алында майданга да болгандыла. 9-чу Майны байрамны улуу фрейерверк бла бошлаганды.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Кзуанчы жыйылыу

Жигитликге баш ургандыла

Кён урунуу коллективле аю кюледе, урушуну ветеранларыны намысары атап, кзуанчыны жыйылыуу бардыргандыла. Алай тубешу Къабарты-Малкъарны Профсоюзларыны федерациясына да болганды. Аны Улуу Ата журт урушуну 79 ветераны чакырылганды. Алагъа деп аламан аш-азыкъ кыангала жарашдырылганды, улуу концерт кёргозоткенди, ахас сауыгала берилгенди. КъМР-ни Профсоюзларыны федерациясыны председатели Пшижан Таов, кзуанчыны жыйылыуу ача: «Сиз, ветеранла, кён кызылчылыкны улуу чыдамлык бла хорлам келтиргенисиз бу жарык байрамны бизге. Мен алгъш аякыны сизни саулуугузгъа кюнчю кётюрем, ёмюрюгюзгъа узак болсун, сиз сынанганы энди Алах ёсоп келген тёллеге сынатмасын», дегенди. Социалист Урунууну Жигити, урунууну ветераны Мол-

Аскер махтаулыкуну жоллары бла

Аскер махтаулыкуну жоллары бла

Байрамга атап автопробег бардыруу бизни республикада ахшы тёрге айланганды. Быйыл ол байрам кюн Нальчикке Дубки тийерсинде Хорламын эсертмесинден болшанган эди. Аны кытышанланы алайда кыска митинг этип ашыргандыла.

Аны бла биз уруш аулакъладан кыйтай квалган жерлешлерибизни дагында бир кере эге тюршоробиз, алагъа журмет этгенибизни билдиребиз, дегенди Нальчик шахарны администрациясыны башчысы орунбасары Галина Портова, митингни ача. Нальчикчиле Хорламын келтириу кюнчю, улуу кыйын салгандыла. Алтымш мингге жууккъ адам фронтта кетип, 770-ге жете кеткенди кыйтай квалгандыла. Аскерде этген кишиликлери кюнчю 26 жерлешилеге Совет Союзу Жигити деген ат

аталганды, тогузуну Аскер Махтаулыкуну орденни толук кавалерлери болгандыла, ол минден артыгы да башха орденлеге бла майданлагъа тийишли болгандыла.

Ахыры 2-чи бетдеди.

СЕССИЯ

Юсубюздеги жылны биринчи кварталында Элбурс районда чыгарылган, хайранлануучыла жиберилген товарадан, этилген жумушлары, таманланган ишлени ёлмеи жалаанда 122,4 миллион сом багъасы болганды. Алагъа жылы январь-март айларндагысы бла тенгилештиргенде, ол иги несекте азы. Кёрюмчюле алашгъа кеткенлери, ырысхы кытылгандан сора да, «Чегет» эм «Элбурс» канат жолла «Канатные дороги Приэльбрусья» ачыкъ акционер обществого кёрюрюк, ала Нальчикни налог эсебине алынганлары бла да байламды. Сылтауладан дагында бири - райончю бек улуу промышленность предпритиясы «Кабалкагисни» коллективни белгилениген чегледе жетилганды. Электрокюн, газ, суусул суула бла жалчытууда да кемчиликке жиберилгенди. Кзуулуш

Гитче бизнесни айнытуу а бурлугъан мадарла этилгенди. Энци иле молу жюрюктенгеле болууш этерге деп «Россельхозбанк» ачыкъ акционер обществого къошак офиси кыралганды, 24 кредит берилгенди. Биринчи апрельге болганын алганды, районда энчи предпритиятельдеги молкюде малчылыкдан продукция аслам алынганды, туарлары саны кёлбейгенди.

бюджетте биринчи кварталда 11,7 миллион сом, белгиргъасы бла тенгилештиргенде 2,4 миллион сом аслам толушенин айтканды. Бюджеттен болганын ахча билм берюню модернизациялауу, саулык сакълауу профилактика учурегинде алгъа кыоратылганды. Мединча жаны бла жумуш этгенде лицензияла берилгенди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Х.В. Савкуева «Къабарты-Малкъар Республиканы халкы художниги» деген атны атауну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини **У К А З Ы** Къабарты-Малкъар Республиканы сурталу искусствоуну айнтыууу улуу кыйын салганы кюнчю САВКУЕВА Хамид Владимировиче - суратчыга, скульпторга, графике, Россей Федерацияны Художестволу академиясыны член-корреспондентине - «Къабарты-Малкъар Республиканы халкы художниги» деген атны атауга. Къабарты-Малкъар Республиканы Президентини А. КАНОКОВ. Нальчик шахар, 2009 жылда 6-чы майда, №71-УП

Парламентини президиумуна ЧЕЧЕНЛАНЫ Хусейин:

Билим берюде, инновация системаны айнтыууда жерибизни табаргъа керекбиз

Къабарты-Малкъарны Парламентини президиумуну кезюму жыйылыуунда депутатла РФ-ни Федерацияны Исламатини Федерация Советини Билим Берю эм илму жаны бла комитетини председатели Чеченланы Жабраилни жашы Хусейини бла тубешкенди.

Чечен улуу жыйылыуу аны башламчылыгы бла кыралганды, ол республиканы законна чыгарыуу органыны 4-чю чакырылыууну депутатлары бла танышыууга эм аланы Федерация Советде КъМР-ни келечисина квалый ишлерибиздирирге сюйгенин билдиргенди. Сенатор Россейни экономикасыны инновация айныууну жолуна чыгарыууга билимлик кадрла, илмуну айнтыуу себеллик этериклери айтканды, алай эсеуе, шюнда билим берюге улуу борча салынганлары чертгенди. Ол билдиргенге кере, бююнюкюде Россейни орта билим берю битеу дунинда изилденген артыкчалары. Аны себелли бу жаны бла законлагъа тюренуле кийиргирге керекди. Усталга ала айлкъ хакларыны тёлкюю жагы системасыны юсюнден оюмун айта, аламы кюбюсюню иш кытыры азыганды, закон борчлары толтурмаганды, аны да

торленуле кийирлик болура, дегенди. Арт заманда бир кырал эконимни юсюнден дулашала кёл чыгъардыла. Чечен улуу бююнюде Къырал Дулгага ол жарашдырган законпроект берилгенин билдиргенди. Анда шюкланы бла училешлени 2008 жылны январь-март бошакъанга окутууга ЕГЭС-сиз, экзаменле берги киргирге болушларыны юсюнден айтылады. «Закон, сынаула башланганычы, шюнда кирди деп ышакъама», дегенди ол.

Дагында Федерация Советини, Къырал Думаны, РФ-ни Билим берю эм илму министрствосуну келечилеринден, усталгадан, алимден аламангала арлы комиссия кыралганды. Аны Федерация Советини Председатели Сергей Миронов башчылык этеди, Хусейин Жабраилович комиссион башчысы орунбасары.

Ахыры 2-чи бетдеди.

ЭНЧИ БИЛДИРИУ Аманлыккъы къауум кзурутулганды

Россейни Къоркууусулугъаны федеральныи службасыны органдарыны кулукчулары 2009 жылда 10-чу майда МВД бла бирге бардырган оператив излени ишлени кезюнюде кене сагъат 9 бола Бахсан районда Дулгубейде ВА3-2114 автошинаны тохталуу, тёррегинден алгандыла. Аны ичинде уа улуу аманылыкны этгенлери оюнчю излениуу кюнчю излениуу келди болган Артур Мукоже, Гулийланы Марат эм алааны нёргерлери, болушларыны Харсан Сижаев олтурул болгандыла.

Тубабы дегенде, а сауут кюн бла органлагъа жажуу оюленгенди. Ушюкю аткан кезюде, бандитле этилти барган чачырылууну затла атылып, аманылыкчыла адуур жаралы болгандыла эм ёлгенди. Автошинаны тентгенде, анда Калашников автомат, 2 ТМ карошты кыралпадала ишленген дагында бир керох эм гранатла табылгандыла.

Къаууга болган жерде право нызамны сакълаууладан эм этилденген киши ачымгаганды.

Мукоже бла Гулий улу «Республикалы шураны» жалматарыдыла эм КъМР-ни аскер амирин Анзор Астемирову заместителерибизде. Ала бир нечча террорлук ишлеге кытышанлары оюнчю терселенди. Энци белгилеп айтсак, 2004 жылда декабрде, Наркоктролуну управлынысына чабыуулук этип, тёр адамны ёлтюргенди, кёл сауут алгандыла, 2005 жылда 13-чю октябрде Нальчикке чабыуулук этгенди, 2007 жылда Батыр-Къаува 91-мър гражданы, КъМР-де МВД-ны УБОП-уну начальни-

ги милицияны полковниги Анатолий Кирову эм милицияны бек жуапылы борну толтургъан бююнюкю кулукчу милицияны лейтенанты Рахалианы Альберти, Черек РОВД-ни начальни милицияны полковниги Къонакъланы Мустафаны жойганды эм башха улуу аманылыккъа этгенди. А.Мукоже 90-чы жылна мукумуну башчысы болганды, халкъны властыла жажуу корешге чакырылганды. Гулий улу алгын аманылыккъы къауумга киргенди, 2002 жылда бири уа экстремистини «Амилерини советиндеди». Арт кезюде уа КъМР-де банда къауумланы ача бла жалчылууну борун толтурганды. Бизнесини адмиларындан ача даулауу эм алагъа чабыуулук этиуе ол башчылык этгенди. Х.Сижаев Бахсан районда динни экстремист къауумуну башчыларындан бирлери. А.Мукожеви бла Гулий улу оюнуларын жерге тохшормей этгенди, боевиклени ырысхы-техника эм сауут-саба бла жалчыланды. Республикда Мукожеви, Гулий улу эм Сижаевни террорлук ишлери жоллары кесилгенлерине аманылык ишлери бла кырал властыла, халкларына квалыга болгандыны барсына ол кюн келгенине минималлыккъа бла кыралды эм алай этилгени эсе салынады. Следствие органыла ол шартка жерде улуповый иш ачканды.

Право нызамны сакълауу органыны бир информация арасы.

Аскер махтаулыкны жоллары бла

Азыры. Алы 1-чи беттеди.

Митинг ветеранна, жуу алы күүлүкчүлү да сөлөшкөндө. Ала кыйын уруш жылда Нальчик ичон сөрмөшөдө көп аскерчи өлгөн эсгерип, ала үрмөтөринө бир минут тынгал соелгенди. Эсгертиге голле салгандыла.

Жолга чыккан машинада ветеранна, жаш адам да бар эдиле. Автопробегни маршруту Хорланма

ны майданы, Вольный Ауул, Хасания, Акъ-Суу, Кенже элде эм Затишедеги кыбырла баш этгенди. Автопробегни шахар администрация, РОСТО (ДОСА-АФ) организация, КъМР-ни Билим беруу эм илму, Ич ишле министрстволары, урушун эм урушуну ветеранларын шахар совети, Нальчикде жаш телю автомобиль школ, КъМР-ни ГИБДД-сы бирге кзуаргандыла.

ХОЛАЛАНЫ Марзипт.

Сый беруу

Кыйынлары унутулмаганды

Хасания элпи 16-чы номерли орта школуну катында майдонда байрам кюн улуу, гитче да кен эдиле. Урушун ветеранларын, келген кыонакка да школчула, эллиде да жарык тобегенди.

Жыйылганды 9-чу Майны байрам бла алгышала элпи администрациясыны башчысы Фрийданы Рамазан, ветеран советини председатели Тогусаланы Магомат, ветеранларны Нальчик шахар советини председатели Абдулаланы Мустафа, урушуну урууну да ветеранлары Холаланы Магомат, Созайланы Мухаш да сөлөшкөндө. Ала ветеранна узак өмүрлө, садуулук, кыяллы болупларын союгенерин билдиргенди. «Сизге, Хорланма солдатларын, өмүрлүк махтау!»-дегенди. Аланы жашауларын игилендируу жаны бла

кыяллы мадарла этигенерини эм этилкерини ислеринден айткандыла.

Алайда школчула уруш жыланы жарынын жырлагандыла. Элни администрациясыны атында урушқа кыатышан акъсакаллага голле, аха саугала, ашазык журжунла да берилгенди. Хасаниячыла дагы урушқа жоюлган эллиерини үрмөтинө ишленген эсгертиге голле салгандыла.

ДАЛХАТЛАНЫ Марзипт.

СУРАТДА: Хасанияда ветеранларны алгышыла, Суратны автор алганды.

Көрмөч

Неден да бек ийнандырган экспонатла

Къбарты-Малкъарны краеведение музейинде «Этих дийн не смолкнет слава» эм Миллет библиотекасында «Мир подвиг наш запомним навека» деген көрмөчлө ачылганды.

Музейни экспозиция бөлүмүнө специалисти Надежда Емельяненко бизге билдиргенге көр, көрмөчдө урушун бир кесегини июсунден чапарланады - Къбарты-Малкъарда фашистле бла барган сөрмөшлө июсунден. Анга музейни фондундан экспонатла киргенди. «Бу фонд бизде улупуладан биринден, көнү дегенде он фашистле республикандан кысталган конюлден жыйшырылып башланганды», - дегенди Надежда Ивановна.

Көрмөч, кертиби бла да, сейрликке. Экспонатта эки кыууула коллончтенди - бир жансат ашкында амеркиени, башкасында урмөчлөни соплатны саутуларын, кийимлерин кё

риорге болушкуду. Дагында мында белгилу уружин-белгилу Анатолий Сундукуюну уруш жылда ишленген суратлары да бардыла. Ол кеси да Къбарты-Малкъар ичон сөрмөшлөгө кыатышан эди. Аны «Мать солдатская» сөрмөшлө июсунден. Анга кырауучула уруш жылда фашистлөгө кыажу Нальчикнин орамларында тагыылган суратла, назмулары бла платка эм открыткала бла шагырейленерге болушкуду. Ала Владикавказда чыгарыла эдиле. Надежда Емельяненко айтканга көр, көрмөчдө жангы экспонатта да бардыла: алынист Сидороно Элибруска СССР-ни байрагын орнаткычюн куралгын экспедицияда тошоргон суратла би-

ричине керс салынгандыла. КъМР-ни Миллет библиотекасина окуучула олтурган элидеди. «Житигилибиздин дуния биюрөлө эде тулар» деген көрмөч ишлейди. Бу сөлө Али Шогенчукону назмусундан алынгандыла. Залны башчысы Зарема Секерова билдиргенге көр, көрмөч библиотеканы бөлүмлерини фондундан Улуу Ата журт урушуну июсунден китапла жыйшыдырылып куралганды. Анда аскер күүлүкчүланы, аскерчилерини эсгерулерин, урушун тарыхыны июсунден илму тинтуиле, анга биюгюлөкдө бир-бир алимлени кё кырамыларыны июсунден статья бардыла. «Он жыл мындан алга көлпө урушда Хорланма даражасын тошоркюрөсүрөсү эдиле, боспада биюгюлөкдө тошоркюрөсүрөсү эдиле. Ветеранлагыла, урушда өлгөнөгө тишисилеми хурмет этиледди», - дегенди Зарема Хасановна.

Эчки жерин уа «Урушдан ахыр кыагында» деген ич-

томлук алады. Окуучулары анга сейрлик биюгюлөкдө улупула. Битеу да бирге анда 150 китап, журнал статья көрюрөгө болушкуду. Көрмөчлө экиси да аны ичинде ишлериди. Улуу Ата журт урушуну тарыхын, Къбарты-Малкъар ичон барган сөрмөшлө июсунден толу хабар алырга союгенле ала бла шагырейленерге болушкуду.

Ахыры. Алы 1-чи беттеди. Сентябрде бир кырал эки заманы итотгарына көрө комиссия Россияни Президентинде билдириу этериди. Алай бла аны проблемалары ачыккылап, кыалай торлениле кийирдире кереклиси белгилу болушкуду. Чечен улу бийик билим беруде кемчиликлени июсунден да айтканды. Биюгюлөкдө кырадала торло-торло иллекде болган 3,2 миңг өзү ишлейди. Ала хазарлаган специалистлени иш бла жалчтыр онг жоккуду. РФ-ни Билим беруу министрствосу вузлагы лицензияла беруде контрольну кыатышкыранды. «Мен аны тюз ишге санайм. Бир-бирле, окутмай, жаланда дипломланы кюлөшү бла иорөшөдиле. Аны хатасы уа чыкмай кыаллык тойюлдо», - дегенди.

Бийыл кырадала 17-чи номерли федеральный закон ишлене башлаганды. Анда айткыганча, вузла юч кыуууула юлөштин иорөшөдиле. Биринчилери - Федеральный университетте, биюгюлөкдө ала экидиле: Ростовда эм Красноярскде. «Ала аха бла иги жалчтылынырыкыдыла. Бийыл 500-шер миллион сом берилгенди», - дегенди. Аладан сора, миллет-тинтуу университетте кыраылгандыла. Ала, илму бла иорөшөндө тышынды, окуткан да этериди, промышленный предриятти бла байланышкыранды ишлериди. Биюгюлөкдө ала да экидиле. Алай аланы 15-ге жетирдире мура барды. Бу конюлде уа ол жаны бла конкур башлангыранды.

Чечен улу Къбарты-Малкъарда да алай университет болурга кереклисин белгилегенди. «Мен кен вузлада болганым, бизни илму ючөмбөз башкалардан ичинди. Ол сөздөндө биз да конкур ха кыатышырга, республиканы илмуусун битеурөсөй даражага чыгарырга борчлубуз. Эл молкно, турист-рекреация комплексини айнтыуула улуу торлениле элденгенерин ичиди, боспада биз билим беруде, инновация системаны айнтыуула да жерибизни табарга керекбиз», - дегенди.

Законланы жарашдырууну июсунден айта, Чечен улу кеси эм комитетни келечилери бла бирге бир ичон проактивни автору болганын билдиргенди. Сөз ючюн, «О результатих интеллектуальной деятельности и их обороте» закон илму ишлене авторларынн праволарын ксоруурун билдиргенди. Сора Бизынгагыла, андан ари уа Думалага этериклерин айтп, жолга чыккыранды. Алагыла, районда, республикада жашаганында сора да, кыончларыны «догоери спортчула да кыатышкыранды. Бу байрамчы, хар заманда, битеу халкы белгилегенине уа ботонда кыуунырчады.

Къууачы митинг болушкуду, бир кесектен машинала бла тау моланы этюп келген жашла да жеткенди. Ала Ташлы-Таладан теберип, Сукан тары бла элге тошкенди. Эсгертиге голле салып, бу эришлерин Хорланманы Конюне атаганыла

Огъары Малкъарны администрациясыны башчысы Негерланы Байрумук сөлөшөди.

чи орта школну директору Къарчаланы Халимат, экинчи номерли школну завучу Мисюланы Жамали, Огъары Малкъарда чекти заставаны командирни тамата лейтенант Анатолий Расстревин сөлөшкөндө.

Къууачы митинг болушкуду, бир кесектен машинала бла тау моланы этюп келген жашла да жеткенди. Ала Ташлы-Таладан теберип, Сукан тары бла элге тошкенди. Эсгертиге голле салып, бу эришлерин Хорланманы Конюне атаганыла

Светлана Погосян, Тирнаудзагыла шахта-кзурулуш управленины генеральный директору Мызылы Мухтар, ич ишлене район бөлүмюно штабыны начальниги Анзор Кармов, район администрацияны предпринимательство эм турист комплексини баш специалисти Байдаланы Рашит, «Эльбрустэнерго» ачык акционер

обществово генеральный директору Хачим Махигхов кыатышкыранды. Эм ахырында уа депутат районду 2009 жылда социальная-экономика айнтыуу жаны бла борчланы жетишмилы тамамлауга бурулган мадарла белгилеген бегимины кыбыл этгенди.

ТЕМИРЛАНЫ Анатолий.

ЧЕЧЕНЛАНЫ Хусейин:

Билим берууде, инновация системаны айнтыууда жерибизни табарга керекбиз

Ахыры. Алы 1-чи беттеди.

Сентябрде бир кырал эки заманы итотгарына көрө комиссия Россияни Президентинде билдириу этериди. Алай бла аны проблемалары ачыккылап, кыалай торлениле кийирдире кереклиси белгилу болушкуду. Чечен улу бийик билим беруде кемчиликлени июсунден да айтканды. Биюгюлөкдө кырадала торло-торло иллекде болган 3,2 миңг өзү ишлейди. Ала хазарлаган специалистлени иш бла жалчтыр онг жоккуду. РФ-ни Билим беруу министрствосу вузлагы лицензияла беруде контрольну кыатышкыранды. «Мен аны тюз ишге санайм. Бир-бирле, окутмай, жаланда дипломланы кюлөшү бла иорөшөдиле. Аны хатасы уа чыкмай кыаллык тойюлдо», - дегенди.

Бийыл кырадала 17-чи номерли федеральный закон ишлене башлаганды. Анда айткыганча, вузла юч кыуууула юлөштин иорөшөдиле. Биринчилери - Федеральный университетте, биюгюлөкдө ала экидиле: Ростовда эм Красноярскде. «Ала аха бла иги жалчтылынырыкыдыла. Бийыл 500-шер миллион сом берилгенди», - дегенди. Аладан сора, миллет-тинтуу университетте кыраылгандыла. Ала, илму бла иорөшөндө тышынды, окуткан да этериди, промышленный предриятти бла байланышкыранды ишлериди. Биюгюлөкдө ала да экидиле. Алай аланы 15-ге жетирдире мура барды. Бу конюлде уа ол жаны бла конкур башлангыранды.

Чечен улу Къбарты-Малкъарда да алай университет болурга кереклисин белгилегенди. «Мен кен вузлада болганым, бизни илму ючөмбөз башкалардан ичинди. Ол сөздөндө биз да конкур ха кыатышырга, республиканы илмуусун битеурөсөй даражага чыгарырга борчлубуз. Эл молкно, турист-рекреация комплексини айнтыуула улуу торлениле элденгенерин ичиди, боспада биз билим беруде, инновация системаны айнтыуула да жерибизни табарга керекбиз», - дегенди.

Законланы жарашдырууну июсунден айта, Чечен улу кеси эм комитетни келечилери бла бирге бир ичон проактивни автору болганын билдиргенди. Сөз ючюн, «О результатах интеллектуальной деятельности и их обороте» закон илму ишлене авторларынн праволарын ксоруурун билдиргенди. Сора Бизынгагыла, андан ари уа Думалага этериклерин айтп, жолга чыккыранды. Алагыла, районда, республикада жашаганында сора да, кыончларыны «догоери спортчула да кыатышкыранды. Бу байрамчы, хар заманда, битеу халкы белгилегенине уа ботонда кыуунырчады.

Чечен улу Къбарты-Малкъарда да алай университет болурга кереклисин белгилегенди. «Мен кен вузлада болганым, бизни илму ючөмбөз башкалардан ичинди. Ол сөздөндө биз да конкур ха кыатышырга, республиканы илмуусун битеурөсөй даражага чыгарырга борчлубуз. Эл молкно, турист-рекреация комплексини айнтыуула улуу торлениле элденгенерин ичиди, боспада биз билим беруде, инновация системаны айнтыуула да жерибизни табарга керекбиз», - дегенди.

Законланы жарашдырууну июсунден айта, Чечен улу кеси эм комитетни келечилери бла бирге бир ичон проактивни автору болганын билдиргенди. Сөз ючюн, «О результатах интеллектуальной деятельности и их обороте» закон илму ишлене авторларынн праволарын ксоруурун билдиргенди. Сора Бизынгагыла, андан ари уа Думалага этериклерин айтп, жолга чыккыранды. Алагыла, районда, республикада жашаганында сора да, кыончларыны «догоери спортчула да кыатышкыранды. Бу байрамчы, хар заманда, битеу халкы белгилегенине уа ботонда кыуунырчады.

Чечен улу Къбарты-Малкъарда да алай университет болурга кереклисин белгилегенди. «Мен кен вузлада болганым, бизни илму ючөмбөз башкалардан ичинди. Ол сөздөндө биз да конкур ха кыатышырга, республиканы илмуусун битеурөсөй даражага чыгарырга борчлубуз. Эл молкно, турист-рекреация комплексини айнтыуула улуу торлениле элденгенерин ичиди, боспада биз билим беруде, инновация системаны айнтыуула да жерибизни табарга керекбиз», - дегенди.

Законланы жарашдырууну июсунден айта, Чечен улу кеси эм комитетни келечилери бла бирге бир ичон проактивни автору болганын билдиргенди. Сөз ючюн, «О результатах интеллектуальной деятельности и их обороте» закон илму ишлене авторларынн праволарын ксоруурун билдиргенди. Сора Бизынгагыла, андан ари уа Думалага этериклерин айтп, жолга чыккыранды. Алагыла, районда, республикада жашаганында сора да, кыончларыны «догоери спортчула да кыатышкыранды. Бу байрамчы, хар заманда, битеу халкы белгилегенине уа ботонда кыуунырчады.

ТЕМИРЛАНЫ Анатолий.

ларга болушкучу. «Вузла молк иш бардырырга эркин тойюлдо. Башха айтканда, предприятие кырап, илму жангылыкларын, тинтуулерин, производствогы жетдирдире онгары жоккуду. Алай бла Россияни илму продукция, ол а нефтьден да көп аха келтирерге болушкуду, хакъсыз тыш кызыралга кетеди. Бу закон аны тохтатыр мура бла жарашдырылганды», - дегенди сенатор.

Чеченланы Хусейин Кырал Думаны Илму эм илму технологияла жаны бла комитети бла бирге «Об инновационной деятельности» законун, илму жаны бла бир нече законна торлениле бла кошала хазарлагандыла. Ол торло-торло законлагы кийирген 36 торлениуно, «О ринке ценных бумаг» законун авторуду. Бийыл да эки законун хазырап, - дегенди.

Думаны кыраууна бергенди. Биринчиси школлада спортну июсунден, башха ючдө сабийлөгө артыккылык этип, жууаха тарткылана билим беруу системедэ ишлере эркин этилмегени айтканды.

Сенатор цифровой технологияланы айнтыууну, илмуу аха бла жалчтыуула юсунден да кесини оюмдору билдиргенди. Озган жылда илмуу айнтыууга 1,3 триллион сом берилгенди. «Андан жаланда ючөн бири кыайтарылады. Мени оюмууа көрө, илму жаны бла законланы да бир мардага тийирдире тишисиле. Ол жаны бла иш бардырылды», - дегенди. Ол коммуникация бегенге амалла а хайырланылгандыларын чертгенди. Аны июсунден Россияни Президентини да көп керс айтканды. Аны Россияде жашаганында 2,5 процент хайырлана эселе, битеу дунянда ол 50-60 процентте жетеди.

Чечен улугъа соруула көп болгандыла. Парламентини Председатели оуборасы Татьяна Савенко бир кырал экзаминде аны көз кырамын эм «Билим беруу» миллет проект андан ари жашауда бардырылгыны билдире союгенди. Хусейин Жабраилович ЕГЭ школ билим беруде кемчиликлени ачыккылап болушкучууна айтканды. «Бир кырал экзамин жашауда бардырылгына болушкучууу жаланда окуучуула кесери ырааклыклары бла берирге керекдиле», - дегенди. «Билим беруу» миллет проект а жашауда андан ари бардырылгыны билдиргенди.

Чечен улугъа соруула көп болгандыла. Парламентини Председатели оуборасы Татьяна Савенко бир кырал экзаминде аны көз кырамын эм «Билим беруу» миллет проект андан ари жашауда бардырылгыны билдире союгенди. Хусейин Жабраилович ЕГЭ школ билим беруде кемчиликлени ачыккылап болушкучууна айтканды. «Бир кырал экзамин жашауда бардырылгына болушкучууу жаланда окуучуула кесери ырааклыклары бла берирге керекдиле», - дегенди. «Билим беруу» миллет проект а жашауда андан ари бардырылгыны билдиргенди.

Чечен улугъа соруула көп болгандыла. Парламентини Председатели оуборасы Татьяна Савенко бир кырал экзаминде аны көз кырамын эм «Билим беруу» миллет проект андан ари жашауда бардырылгыны билдире союгенди. Хусейин Жабраилович ЕГЭ школ билим беруде кемчиликлени ачыккылап болушкучууна айтканды. «Бир кырал экзамин жашауда бардырылгына болушкучууу жаланда окуучуула кесери ырааклыклары бла берирге керекдиле», - дегенди. «Билим беруу» миллет проект а жашауда андан ари бардырылгыны билдиргенди.

Чечен улугъа соруула көп болгандыла. Парламентини Председатели оуборасы Татьяна Савенко бир кырал экзаминде аны көз кырамын эм «Билим беруу» миллет проект андан ари жашауда бардырылгыны билдире союгенди. Хусейин Жабраилович ЕГЭ школ билим беруде кемчиликлени ачыккылап болушкучууна айтканды. «Бир кырал экзамин жашауда бардырылгына болушкучууу жаланда окуучуула кесери ырааклыклары бла берирге керекдиле», - дегенди. «Билим беруу» миллет проект а жашауда андан ари бардырылгыны билдиргенди.

Чечен улугъа соруула көп болгандыла. Парламентини Председатели оуборасы Татьяна Савенко бир кырал экзаминде аны көз кырамын эм «Билим беруу» миллет проект андан ари жашауда бардырылгыны билдире союгенди. Хусейин Жабраилович ЕГЭ школ билим беруде кемчиликлени ачыккылап болушкучууна айтканды. «Бир кырал экзамин жашауда бардырылгына болушкучууу жаланда окуучуула кесери ырааклыклары бла берирге керекдиле», - дегенди. «Билим беруу» миллет проект а жашауда андан ари бардырылгыны билдиргенди.

ТЕМИРЛАНЫ Анатолий.

«Единая Россия» фракцияны таматасы, Къбарты-Малкъар кырал эл молк адаманы ректору Борис Жериков эл молк вузлада окутууну проблемалары, бу окуучу юлени эчкиликлери эсге алынмагандыларын июсунден айтканды. Ол вузла ЕГЭ бла эталмай, сабийлени кёбюсө бийик билимиз кыралга болушкучууна жарыганын билдиргенди.

Жер-жерли самоуправленины вопросларында территорияланы социальная экономика айнтылары жыны бла комитетини председатели Хазратали Бердов а билим беруде реформала асыры көп болгандыларын, аланы тохтатып, окутууну кесерти юсунден сагыш этип башларга чыккыранды. Чечен улу реформала ахыр 15 жылы ичинде кемчиликлени тозтир мура бла бардырылгандыларын чертгенди.

Усууну, социальный политика эм саулук саклау жаны бла комитетини председатели Жанатайлы Салим а 132-чи номерли Федеральный закон федеральный властыны бла регионаны араларында полномочияла юлөшкөнгөндө ала, 55-чи номерли законда белгиленингенде, элде усталаны социальная гарантиялары ючюн, ол санда хакъсыз фатер берилгенде, га ючюн хакъ төлөгөндө, жууалы структура болмаганын черткенди. Чечен улу бу проблемла белгилу болганын, ол жаны бла законланы проекти хазырлангандыларын айтканды.

Тобешууде дагыда сөз школлада медицина кабинетини оборудование бла жалчтыууну, окуучуулары аз болган школа жабельни, аны хатасында элпе чычырлыгы болушкучулары, ички усталыктыга киреткен окутуу системаны жангырырга кереклисин июсунден барганды эм башха вопросла да кёторюлгенди. Сенатор аланы барын да эсге алганды.

Ахырында Чечен улу КъМР-ни Парламентини Биллюетасына «Атам энергетика» деген актомлук кытапчы бергенди. Анга алимни 20 жылы ичинде бардырган илму тинтуулерин киргенди. Дагыда ул депутатлагы визиткаларын бергенди эм билим беруде, илмуу айнтыууда болган кемчиликлени кетериде бирге ишлерге чыккыранды.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Малчылык

Жайлыклага чыгарга хазырланадыла

Черек району агропромышленность комплексинде урунган ала бийилы биринчи кварталында 110,7 миллион сом багысы эм молк продукция чыгаргандыла неда бытырны ол кезионунде эсе сегиз процентте көп.

Молкени битеу торлениле бир миң тонна от, 4,7 тонна сүт чыгаргандыла. Бийилы ала юч аны ичинде районду таураланы саны 17,3 миңнге, кыяла

ны 48,1 миңнге жеткенди, бу көрмөлдө да озган жылны бу кезиондөгөлөдент эсе беш эм алты процентте аслам болгандыла. Районун эл молк эм ашазык управленинындан бизге билдиргенерине көрө, бусугада малланы тау жайлыклага ашырырга хазырлау жаны бла иш андан ари бардырылгыны билдиргенди.

Бийилы ала юч аны ичинде районду таураланы саны 17,3 миңнге, кыяла

башчысы бегим чыгарганды, хар ишге жууалы адамла белгилу этилгенди. Бийыл таулада он миңнге жууктуу тууар, кыярк бир миңден артык кыой эм тогууз жооз ат кендирилди.

Маллагыла санитар-ветеринар мадарла элпе эм аладан соруула кырауу ишле башала турдыла. Тау жайлыклага битеу да 250-ге жуук адам ишлериди.

Бизни корр.

Болум

Питерчи турист таудан кетгенди

Россияни МЧ-ни Къбарты-Малкъарда управленины пресс-службасыны башчысы Кантемир Давыдову билдиргенге көрө, 9-чу майда онсегиз сагат он беш минута Санкт-Петербургда жашаган биреулен питерчи туристле кыачын бир миң тонна от, 4,7 тонна сүт чыгаргандыла. Бийилы ала юч аны ичинде районду таураланы саны 17,3 миңнге, кыяла

бийликке Элибрускун чыккыган жанында бузду ухалап, энишге кетип, эки аялдан да сындырганды. Къутарылуучу ала болган жерге мычалы атлангандыла. Алай кыраганды, кызыл жеткен, 35 градус сууктуккадан кыйынлыктуу тошкөнгө жетерге онг болмаганды. Экинчи юч эрттенде ючюн халы ордандан вертолети хайырлангыра тойюл эди. Алай сагыт ючге къутарыууна

туристлени кыуууна чыккыранды. Александрова биринчи болушкучу этип, аялларын да ишнала салып, аны кече сагыт онбирге Терс-Кыюну болонисына жетдиргенди. Элибрускун району ара болонисында туристни Нальчикте республикалы болонисыга ашыргандыла. Андагы арчалта таудан кеткен питерчи эки аялдан да кетериге оюну этгенди.

Н.БЕЛЫХ.

Иги умутланы гитче бизнес бла байлайдыла

Ахыры. Алы 1-чи беттеди.

Боспада ол бөлүмдө кертилерий кыалп турган учуралыкыла да бардыла: алыгына, дерматолог, кардиолог, физиотерапевт, рентгенолог, педиатр, хирург, невропатолог, нейрохирург эм башха специалистле азылык этедиле. Багычу-профилактика учур

реждениланы ырыскы-техника кыолайлары кыаруусуду. Докладчы андан арысындан да билдиргенге көрө, культура эм спорт учуредениланы ишлери таш кыралганды. Аны адамла аспак кыатышан мадарла бийик даражалы эришиле бардырылуучуларны шпартылык этедиле. Кыагылы этген шпартланда бири уа оперативный

болум кыйынлай кыалганды. Бир көчө эзайтылган эселе да, амаллык, законодательствогыа бузуклык этгенени саны улупуру. Сессияны кыраууна салынгандан вопросланы оюзуу Бедик элпи администрациясыны башчысы Мирзоланы Мухарбий, финанса эм налог жыйуу жаны бла район аарлы инспекцияны начальнигини заместители

Светлана Погосян, Тирнаудзагыла шахта-кзурулуш управленины генеральный директору Мызылы Мухтар, ич ишлене район бөлүмюно штабыны начальниги Анзор Кармов, район администрацияны предпринимательство эм турист комплексини баш специалисти Байдаланы Рашит, «Эльбрустэнерго» ачык акционер

обществово генеральный директору Хачим Махигхов кыатышкыранды. Эм ахырында уа депутат районду 2009 жылда социальная-экономика айнтыуу жаны бла борчланы жетишмилы тамамлауга бурулган мадарла белгилеген бегимины кыбыл эт

